

MEMORIALISTICĂ

Ion DUMITRESCU

Filele mele de calendar

Vineri 15 aprilie 1994

„Într-un incendiu, dacă aş avea de ales între un Rembrandt și o pisică, aş salva pisica.” (Giacometti)

Va să zică, dacă e vorba de un Rembrandt, e desigur vorba de un muzeu, Poftim și un incendiu, dacă trebuie, dar ce-ar căuta, tam-nesam, pisica, la fața locului?... Aș prefera un scenariu fără pisică, pentru a putea salva Rembrandt-ul...

„Omul se poate considera civilizată numai în măsura în care înțelege un suflet de pisică.” (Bernard Shaw)

Dacă n-am făcut-o mai din vreme, cred că, oricât m-aș nevoi la bătrânețe să-nțeleg un suflet de pisică, n-aș izbuti, pentru care, luând la cunoștință sentința, trebuie să mă declar repetent la civilizație. Fie!

Student în Conservator la vioară și Compoziție, o-ntâlneam adesea pe vestita Cecilia Nițulescu-Lupu¹. Șchioapă, strâmbă, mustăcioasă – o aschimodie –, își muștrulua mai mult decât un profesor uceniciei. „N-ai venit să-ți dau pisica!... Nu se poate muzicant fără pisică!... Violonist mai treacă-meargă, dar compozitooor!... Treci neapărat! Am să-ți dau două... Am un motaaan... să-l vezi!...” Nu știu cât înțelegea bătrâna sufletul pisicilor care-i țineau de urât, dar știu că mirosea copios... a pisică, bineînțeles!

„Ce sont les moldaves qui ont enseigné aux ours à danser, où sont les ours qui ont enseigné aux moldaves?...” (Jean-Louis Carra, în 1781)

„Hop, săriși și tu cu fanarioții, ca ursu-n spinarea vacii!... Joacă *Sârba-n ciorapi* și *Drâmboiul la Perjoaia!* Ce-ai cu moldovenii mei?...”

„Je prétends qu'il y a plus de substance et plus d'invention véritable dans l'air de la *Donna e mobile* que dans la rhétorique et les vociférations de la *Tétralogie*.” (Stravinski)

Nu cred că Stravinski credea în ce spunea, după cum nu-mi vine să cred că o persoană cu mintea la locul ei ar îndrăzni să facă bășcălie cu Wagner și cu Verdi, pentru că, ce mi-e Wagner, ce mi-e Verdi, ce mi-e Stravinski!... Ce s-ar face

¹ Cecilia Nițulescu-Lupu (1875-1952) – profesoară de vioară la Conservatorul de Muzică din București.

Muzica fără ei și noi fără muzica lor!... Însă, vorba românului: „Frunză verde lobodă, gura lumii slobodă”.

„Nu pot suferi muzica lui Brahms!”

„Dar, n-are nici o importanță, madam!”

„N-ați făcut bine îngăduind la Craiova, în șirul conferențiarilor, pe unul din frații Teodoreanu, creaturi perverse, de un talent contorsionat și răufăcător.” (Nicolae Iorga către Făgețel)

Eu zic că, de astă dată, să-i poftim pe împricinați să răspundă. „Ce zici, meștere Păstorel?” „Să-ncerc:

*Cânt și beu
Pe pământ
De când sunt.
Cât vreau eu!
Samăn vânt?...
Dreptul meu!
Derbedeu?...
Beu și cânt!
Nu-s ateu,
Nu-s nici sfânt;
Cânt și beu,
Beu și cânt!”*

„Dorim să eliberăm Italia de puturoasa ei cangrenă de profesori, arheologi, ciceroni și anticari”... „Vrem să distrugem muzeele, bibliotecile, academiile”... „Vrem să glorificăm războiul, singura igienă a lumii.” (Din manifestul lui Marinetti, în 1909)

Nu vă mirați! Era moda manifestelor. Futuriste, rayoniste, elementariste, dadaiste, concretiste, suprarealiste, puriste, mașiniste, propovăduiau „demantelarea sistematică a valorilor stabilite”, invocau „Instinctele sălbatice, șiretenia, temeritatea”, arătau pumnul...

„**Merde aux**” – cum ai zice „**Exsurge, Domine**” –, manifestul futurist al lui Apollinaire, aruncă scârnăvia în obrazul criticilor, pedagogilor, profesorilor, istoricilor, muzeelor, Veneției, Versailles-ului, Pompei-ului, Nürenberg-ului, Oxford-ului, lui Dante, Shakespeare, Tolstoi, Goethe, Montaigne, Beethoven, Wagner, Poe, Baudelaire... Urinoarul lângă *Gioconda*, *Gioconda cu mustăți*, *Mașinile ironice*, *Picturile pe hârtie mototolită*, *Simfoniile-n diagonală*, *Stârvurile fermecătoare*, *Autoportretele cu șapte degete* ne-au pricopsit oare secolul cu o artă mai născocorată?... Ne-au împins mai în preajma Sublimului, ne-au fericit?... Gândiți-vă pe-ndelete și, când ajungeți la un răspuns, spuneți-mi-l și mie!

„Risipă de erudiție, murdărie și plictiseală... O veselie nemăsurată și o mai mare neobrăzare... Volume de prostii... se râde de glumele lui Rabelais și se disprețuiește cartea... Primul între măscărici... filosof bețiv.” Voltaire despre Rabelais mi-l amintește pe Caragiale despre Anton Pann. Până să-mi îngădui o părere-n scris, dați-mi voie să-mi pun câteva întrebări: „Ce-ar fi putut zice Rabelais

auzindu-l pe Voltaire, sau Anton Pann pe Caragiale?...” „Ce datorează Voltaire lui Rabelais și Caragiale lui Anton Pann?...” „Cât datorăm noi fiecăruia dintre cei patru și tuturor deopotrivă?...” Întrucât fila de calendar nu suportă prefabricate și nu așteaptă... **desinit in piscem...** pe altă dată...

Joi 7 aprilie 1994

A murit Jean Georgescu¹, regizorul primelor filme românești care-au spart gheața provincială și ne-au proiectat lângă cinematografia – nu i-aș zice mondială, dar pe undeva, pe-o strapontină onorabilă, de pe care am început s-avem pretenții. L-am servit odinioară cu câteva muzici de film² și-am rămas prieteni.

Parizienat la tinerețe, burlac înrăit, boem, dandy, vegetarian, longeviv, Nea Jean era cineva între flăcăii tomnateci ai Bucureștilor. Avea tableti de oră fixă: după o garofiță la butonieră și-o boare de lavandă, o plimbare pe Calea Victoriei, câteva saluturi cordiale, o conversație, zâmbete, multe zâmbete, apoi tramvaiul și, îndărăt la garsonieră, lângă talerul cu morcovi și alte vegetale. Onora carotele cu un boț de **fromage**, câteva **olive**, un **jus de pamplemousse**, soilea un ceas și, când se-nsera, iar o pornea: altă cravată, altă pălărie, alt sacou, mănuși, umbrela de cot, zeci de ani la fel, mă mir că nu se plictisea. Miezul nopții îl găsea în pijamaua cu dungi albastre, dichisit ca pentru rugăciune și, în tic-tacul bătrân al pendulei, dormea visând Parisul și primele tururi de manivelă la *O noapte furtunoasă*, ai cărei protagoniști au trecut demult, odată cu filmul, în fondul de aur al cinematografului românesc.

În primăvara asta, cea de-a 94-a, ultima dintre cele în care i-au înflorit trandafirii, a renunțat mai întâi la burlăcie – s-a-nsurat cu madam Georgescu! –, iar apoi, nici n-a apucat să-ncheie luna de miere, c-a părăsit mireasa și garsoniera pentru Cimitirul **Bellu**, într-o parcelă de căpătat de la Primărie, pe aleea actorilor. Puținica garsonieră, în care se consumase ceremonia nupțială și care l-a asistat în Marea Trecere, era de multă vreme în atenția unui vecin de palier. Pusese ochii pe ea și-l trăgea de mânecă: „Hai, nea Jenică, ce tot m-amâni?... Ai încurcat-o destul, hai, că mă grăbesc!...” Iar Jean, de teamă să nu rămână la ușă, în ultima vreme se ținea lipit de fotoliu, cu televizorul și amintirile. Îl vizitau din când în când băieții cu **betacam**-urile, ca pentru panoramă. Așa l-am văzut pe micul ecran într-o seară, nu cu mult înainte de lăsarea cortinei. A trecut zâmbind, fericit că Președintele Iliescu, mai târziu decât niciodată, și-a adus aminte de el.

Megieșul a dat năvală, septuagenara Madam Georgescu s-a baricadat, a-nceput dansul... Laba prozaicului cotidian cade, pleosc, peste povestea lui Jean Georgescu și peste rândurile mele. Pleacă, domnule, oamenii noștri, se duc ca berzele și cocorii... Ne vin pe rând, fiecăruia, toamnele și iernile...

¹ **Jean Georgescu** (1901-1994) – regizor, actor, scenarist.

² Filmele *Pădurile* (1949), *În sat la noi* (1951) ș.a.

Martți 22 decembrie 1987

În fine, află și mă conving: Ilie Murgulescu¹ trăiește, a fost sărbătorit pentru 85 de ani. Ura, ura, ura! Mă bucur din inimă, după cum m-am întristat când am citit în *Micul Dicționar Enciclopedic* că e mort din 1983... Cum să fi murit așa? Fără nici-un ecou?... Mai știi? – mi-am zis –, și-am închis dicționarul.

Avem și noi doar un dicționar enciclopedic – singurul, acum la a treia ediție –, întocmit de un colectiv și tipărit în Editura Enciclopedică. Am întors repede paginile. Mai știi?... N-oi fi băgat de seamă... Da, eu trăiesc, fără-ndoială... După 1913 nu urmează liniuță și nici altă cifră, cum apare la Ilie Murgulescu: 1902-1983...

I-am găsit în Grădină² pe doctorii biologi:

- Cum a fost cu Ilie Murgulescu? A dispărut așa, anonim?...

- Cum asta? De unde știi?

- Din dicționar.

- Nici pomeneală. Săptămâna trecută am vorbit despre el... Dar, mai știi?...

leri l-am întâlnit pe Severin, unchiul lui Liviu³:

- Ce face Oana?

- Bine. La Institutul de Chimie. A fost asistenta lui Ilie Murgulescu, până l-au scos la pensie...

- Murgulescu?... Mai trăiește?...

- Cum să nu. Vine pe la Institut...

Așa am aflat că dicționarul minte. Să-i fie rușine! Pentru că Ilie Murgulescu n-a fost un oarecare. Peste toate, a fost un înțelept și eficient ministru al Învățământului – câțiva ani și al Artelor –, apoi un prestigios președinte al Academiei Române. Același dicționar nu-i menționează calitatea de ministru. Sucită politică!

Când am vrut local pentru Conservator, ne-am dus în delegație, Jora, Chirescu, Breazul, Dinicu și cu mine. Eram în competiție cu Institutul de Petrol și Gaze. Rectorul Petruilian⁴, din Balș, îi fusese coleg. Dar Breazul îi fusese profesor de muzică. „Luați-l voi, că mie-mi place muzica!” L-am luat, și luat a rămas până astăzi...

Nu mi-am putut închipui că un dicționar poate comite o tentativă de omor...

¹ **Ilie G. Murgulescu** (1902-1991) – chimist, academician, prof. univ. la Timișoara și București. Rector al Institutului Politehnic din Timișoara (1947-1949) și al Universității din București (1949-1950). Ministru al Învățământului Superior (1953-1956), al Învățământului și Culturii (1960-1961) și al Învățământului (1962-1963).

² Grădina Botanică, unde își are sediul și Institutul Botanic.

³ **Liviu Rodescu** (1921-2000) – ziarist, cumnatul lui Ion Dumitrescu.

⁴ **Niculaie S. Petruilian** (1902-1983) – geolog, prof. univ. la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie; academician.

Joi 31 octombrie 1991

A murit Ilie Murgulescu – chimistul, savantul, profesorul, președinte al Academiei Române, ministru al Învățământului, binefăcător al muzicii. Se stinge un om de ispravă și de omenie, specie rară, în curs de dispariție.

Mica Enciclopedie îl omorâse în 1983, iar ferparurile publicate în presă ocolesc pe ministru. Ce-or fi având cu „ministru” Murgulescu, de unde complexe ale familiei și ale prietenilor, de unde prudența Academiei? Ministeriatul lui a fost o treabă de rușine?... În condițiile de-atunci nu era ușor să fii demn și dârz, cum a fost și-a rămas până la sfârșit Ilie Murgulescu. A plătit pentru toate, la vremea lor. Cu ce mai e dator astăzi?...

„Auziți, oameni buni, eu am fost 25 de ani președintele Compozitorilor. Bun, rău, dar am fost! Cum ar fi, deci, ca pe ferpar, tam-nesam, să-mi ciunțiți biografia?... Câtă zeamă de creier și vlagă de viață am aruncat pe gârlă?... Vă rușinează președinția mea?...”

„Urmașilor mei Dumitrești, las vouă-n grijă, și prietenilor, câți ați mai rămas, dați la o parte socotellele și strategia, și scrieți apăsat: „fost președinte al Uniunii Compozitorilor”. Lăsați istoria să decidă, lăsați-mă să dorm în pace!”

Miercuri 14 septembrie 1994

Nu pentru că mi-a fost student sau că mi-a dirijat lucrările mă prezint cu brațul de garoafe la praznicul aniversării lui Iosif Conta¹, ci pentru că eminentul șef de orchestră merită din plin cinstirea care i se face.

Creația simfonică românească a avut norocul unei pleiade de dirijori care-au apreciat-o, au iubit-o, și a căror contribuție competentă și inimoasă i-a întregit prestigiul național și internațional. Pe George Georgescu, Perlea, Alfred Alessandrescu, Rogalski, Silvestri, Elenescu, Iosif Conta îi înscriu în prima listă glorioasă pe care istoria muzicii românești o ține-n evidență cu litere de aur. Buna reputație a acestora se datorează nu numai performanțelor profesionale, ci și pasiunii conștient manifestată pentru promovarea culturii muzicale naționale.

Cu atât mai neînțeles deci apar de la o vreme fenomenele de alienare, oprobiul, ranchiuna sau, cel puțin, indiferența față de muzica autohtonă. Dacă aș fi ministrul Culturii, mi-aș întreba colaborarii: „Ce se-ntâmplă cu muzica simfonică românească?... De ce creațiile compozitorilor noștri nu se mai aud?... N-avem orchestre?... N-avem dirijori?... Dacă nu mai putem beneficia de inițiativele spontane, responsabile ale interpreților, noi, care de ani și ani de zile am exportat și exportăm muzicanți în toată lumea, n-am putea să folosim obligațiile contractuale ale unor prestări negociate, n-ar trebui, poate, să importăm dirijori?...”

Și, ca să nu rămân pe gânduri, mă-ntorc la bucuria aniversării, omagiind pe Iosif Conta, a cărui măiestrie și patriotism luminat cinstesc muzica românească.

¹ Iosif Viorel Conta (n. 1924) – dirijor și profesor.

Duminică 15 septembrie 1991

Stahl, familie de îndrăgostiți ai oamenilor și meleagurilor românești. Veniți din Alsacia, n-am aflat cine-a bătut întâi țărșușu-n Valachia. S-ar putea să fi fost un Stahl, medic al lui Constantin Racoviță, snopit în bătai de fanariot, sub bănuiala că i-ar fi otrăvit consoarta. Primul care a inaugurat dinastia a fost Henri Stahl¹, născut în 1877, din tată alsacian și mamă franceză, stenograf la Camera Deputaților, grafolog, paleograf, autor de manuale, cursuri, tratate de stenografie, traducător, profesor și, printre picături, scriitor. *Un om în lună (roman astronomic)* nu l-am citit, dar *Bucureștii ce se duc*, da. N-am întâlnit altă dragoste mai candidă pentru urbea-capitală a vechiului Regat! Tipărită în 1910 și 1935, e un document de epocă, prin informația corectă și fotografiile inedite. V-o recomand călduros. Vreți s-auziți despre „Șekspir-Bei, Nasturele lui Spitz, Omul balenă, Jokei-ca-chibritu”, Popesculeți, fasonei și mitocani, Boue-qui-reste, Pelin șantecler, Suprimant corosiv, Ventuze sacrificate, Hora-n ciorapi, Nemțu’ pe roate, Pelicance-n camizolă, Madam Chose, Beigălă-bigi-bigi, Zusă-mălai-zusă, Demimondul noctambul, June cheșchevu, Nita-Jo” etc. etc., citiți-o din scoarță-n scoarță...

Începuturile stenografiei în Țara Românească le-a făcut însă un alt Henric, austriacul Winterholder, prieten cu C. A. Rosetti, participant la Revoluția din 1848, poet îndrăgostit de București, autorul celebrei *Dâmboviță apă dulce*, al cărui volum de poezii se intitulează *Flori de scaieți culese pe malul Dâmboviței*...

Stenografia... poezia... literatura... Azi nu se mai stenografiază. Profesiunea tinde să dispară. Cei doi stenografi însă nu sunt sortiți uitării, pentru că modestele lor poezii și literatura le păstrează numele.

Bătrânul Stahl a avut o fată și-un băiat. Fata a fost Henriette Yvonne Stahl², decedată în 1984. Intelectuală distinsă, prozatoare de merit, a lăsat literaturii române nuvele și romane din viața țărănească. Am cunoscut-o. A fost un timp egeria lui Petru Dumitriu³.

Decedatul de acum trei zile, Henri H. Stahl⁴, fratele Yvonnei, sociolog, jurist, istoric, economist, a fost colaboratorul profesorului Gusti în campaniile de monografiere sociologică a satului românesc. A participat la înființarea Muzeului Satului, a fost titularul catedrei de Sociologie de la Universitatea din București, membru corespondent al Academiei Române, autor al unor importante lucrări de specialitate. Monografia *Nereju* cinstește școala sociologică românească.

Dedicând o filă de calendar celor trei îndrăgostiți de oamenii și meleagurile românești, îmi fac o datorie de conștiință. Au iubit ce și eu iubesc, au crezut în ce și eu cred, au cinstit ce și eu cinstesc.

¹ **Henri Stahl** – profesor, scriitor. Fiul lui Joseph Stahl, bavarez de origine, luptător alături de Byron pentru eliberarea Greciei, ulterior naturalizat în România. (Cf. *Dicționarului Scriitorilor Români*, vol. 4, autori Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, Ed. Albatros, București, 2002, p. 319)

² **Henriette Yvonne Stahl** (1900-1984) – prozatoare.

³ **Petru Dumitriu** (1924-2002) – prozator, eseist și dramaturg.

⁴ **Henri H. Stahl** (1901-1991) – sociolog, etnolog, jurist, istoric; prof. univ. la București, academician.

Marți 1 februarie 1988

Pornesc cu directorul¹ de-a lungul aleilor. Asfaltul s-a uscat, pământul aburește, în colț cu Aleea Castanilor au năpădit ghiociei, ca un stol de fluturi albi, poșiți din zbor. Pe creanga de salcâm s-a oprit mierloiu și încearcă un leitmotiv banal, de caterincă. „Ia-ți flașeta și du-te, cavalerie! Așteaptă, ce te grăbești?... Nu vezi că Baba-Iarnă pândește pe după castani?... Nu ți-e milă de rușcuțe și stânjeneri?... Bagă fluiericiu-n brâu și tacă-ți ciocu’... N-a venit vremea cântărilor!”

Peste oastea pitică a ghiociei își înalță clopoțelul un aristocrat al speciei, un căpitan mândru și împanașat, care parcă lansează comanda: „După mine, băieți!” E **Galanthus graecus**, senior de Babadag, neam dobrogean, mai voinic, mai ortoman decât ceilalți. Cum de l-a zămislit pământul, răsfățat între confrății cu lujer scurt și potir mărunț, nu știu. Nu știu nici dacă în lumea ghiociei o fi existând Invidia – doamna voalată cu unghii de oțel, care răcăie mai-frumusețile, mai-deșteptăciunile, mai-bogățiile semenilor. Ce scărmaneală ar lua fălosul grec de la mărunții galanți invidioși, care-și petrec efemera existență cu nasu-n țărănă...

Vineri 6 noiembrie 1987

„Nopti cu lună-n București”... În argint se poleiesc acoperișurile, în argint topit se scaldă Grădina... Îmi vine să ies la plimbare cu pisicile, îmi vine s-arunc cu zburătura în becurile oarbe care-atârna degeaba la răspântii, îmi vine să iau peana și să scriu versuri...

Lună, lună... ai dat destul de vorbă oamenilor! Te laudă că ești regină, frunte de poet, confidentă, lună de miere, opaițul săracilor... Te bîrfesc că ești rece, nepăsătoare, că trafichezi lumina Soarelui, că te-apropii de Pământ ca să-i dai, perfid, o sărutare... Spaima duhurilor întunericului și răufăcătorilor, ce ai cu amarezii, cu poezii, cu muzicanții, ce ai tu cu pisicile, cu somnul oamenilor, cu marea?... Ce te-amesteci în treburile pământenilor... ce te-ncurci în socoteli astronomice, pentru ce te lași mâncată de vârcolaci?... Lasă-te sărutată pe amândoi obraji, dăruiește-ne stropul tău de lumină... rămâi rotundă, radioasă, nu-ți fă inimă rea, că ți se văd zbârciurile... Altceva nu-ți cer... Că doar nu umblu cu capu-n lună și nu pretind luna de pe cer, când îți șoptesc ce cred despre tine...

Marți 6 mai 1986

„Madam Cuțuluș” e profesoară. Predă niscaiva limbi străine – n-am înțeles, – franceza, engleza, poate chiar latina, într-un liceu, lângă Obor. E mică, tescuită și fără vârstă, cu nas de Țândărică, păr în șuvițe decolorate și ghetete roșii. Are un apartament într-una din vilele vecine, peste gardul din fundul curții mele, în care coabitează cu o herghelie de pisici de toate vârstele și trei pudeli negri, lățoși și obraznici – tustrei masculi –, pe care-i plimbă în fiecare dimineață pe **Doctor**

¹ Directorul Grădinii Botanice, cercetător științific Ion Lungeanu.

Brândză. Unul saltă sus, pe gardul Grădinii, altul explorează trotuarul, ia celălalt ridică din când în când piciorul și încovrigă spinarea, jalonând parcursul cu urme proaspete, pe care ploaia și furtunul meu le spală. La discreția capriciilor partenerilor de promenadă, madam Cuțuluș e târâtă ca sania polară. Degeaba strânge hăturile și amenință cu reteveul, degeaba îi alintă și-i dăscălește ca la ora de dirigență...

Câteodată, când își conduce troika pe trotuarul meu și mă-ntâlnește, conversăm. Schimbăm impresii despre vreme, ne-ntrebăm de sănătate, dacă a venit pâine proaspătă, dacă a deschis măcelăria, dacă a adus rahat la **Dulciuri**, că le place mult câinilor, și mie...

- Cu ce-ți mai hrănești familia, doamnă profesoară?...

- Ei întâi și eu pe urmă. Mi-e mai milă de animale, să le las flămânde, decât de mine.

- Și, te scoli la șase, să le cumperi lapte?

- De ce nu?... Pentru ei fac orice. Să-i vezi cum plescăiesc din limbă în laptele cald, și-e mai mare dragul! Nu le dau lapte nefiert, să nu facă viermi. Mie-mi place laptele prins, acru... Carnea o-mpărțim frățește. Porția lor le-o dau în sânge, să nu-și piardă instinctele. Le fac chiftele cu ou crud. De altfel, eu mănânc puțin și nu sunt carnivoră.

Ieri ne-am întins la discuție. Ieșisem cu mătura. Imi adunase vântul frunzele lângă poartă.

- Și cu iradiația¹ cum vă descurcați?

- Aaa, pentru mine, problema e rezolvată. Câinii mă apără.

- Cum asta?

- Păi să știi că părul de câine acaparează iradiațiile. În privința asta regret că n-am mai mulți. De-aia nu-i tund...

Altădată, pe vremea asta, îi ducea la frizer. Parcă-i văd tunși, cu chiloți bufanți, barbișuri, șpițuri, smocuri în coadă... siluete negre dintr-un balet de curte Louis XIII...

- Dar pisicile?

- Mai puțin, că au părut scurt.

Păcat, fiindcă pisici are destule. Anul trecut, pe toamnă, mi-a sunat la poartă cu o sacoșă plină de prăsilă – trufanda, de-abia făcuseră ochi. Se hârjoneau la fund, scânceau, mieunau, scoteau din când în când capetele și lăbuțele.

- Ia, domnule Dumitrescu, și dumneata o pereche. Îi dau ieftin... Nu știi ce dragălași sunt, îți umplu viața!... Vai, ce inumani s-au făcut oamenii! Nimeni nu vrea să-i ia. Dar, nu-i nimic: o să-i opresc și pe ăștia!

- Și cu igiena?

- Aaa, noaptea au colțul lor pe care-l respectă, după miros. Ziua îi scot în aer liber.

¹ Acțiunea se petrece imediat după accidentul de la Cernobâl.

Da, da, da... am observat: întotdeauna în aceleași locuri, pe lângă porțile și pe trotuarele lui **Doctor Brândză**... Noroc cu furtunul meu, vara, când nu plouă... dar iarna, pe zăpada imaculată...

- Și raporturile sociale dintre conlocuitori?

- Nu se suportă: fiecare cu instinctele și interesele lui. Căinii nu se urcă în pat și pe fotolii. Pisicile nu admit. Ele au tabietul lor. Dimineața dorm târziu și mie mi-e milă să le deștept. Noi ieșim toți patru la plimbare și le lăsăm să doarmă. De-abia când ne-ntoarcem le trezesc. Dacă le-ați vedea atunci, cum își îndreaptă spinările și cum se piaptână! Zău, domnule Dumitrescu, îți vine să le săruți!... Și-apoi să vezi cum și-aleg motanii bucățile cele mai bune și cum sorb tot laptele din farfuria... Intervin, fiindcă altfel pisicile ar rămâne flămânde... Soarta noastră, a femeilor...

Și madam Cuțuluș oftează... Aș fi aflat și mai multe, dacă n-ar fi trebuit să scurtez conversația, fiindcă cei trei se impacientaseră. Trăgeau de hățuri, ridicau picioarele, mârâiau, mă scrutau geloși...

Pe altă dată, deci...

Joi 28 mai 1987

Madam Cuțuluș nu se lasă cu herghelia ei de pisici și troika de pudeli pe care-i plimbă-n sus și-n jos, pe trotuarele lui **Doctor Brândză**.

O uitasem. De la un timp, a adoptat promenada nocturnă, la douăsprezece, la unu noaptea, fantome negre în noaptea neagră, pe lângă gardurile negre, fără țipenie de om. Aseară, către unsprezece și jumătate, dădea târcoale. Tocmai ieșisem la poartă și învăTEAM cheia. Eram în halat, ea-n pijama, agitând lanterna, cu spaima-n ochi și-un ghemotoc de batistă la gură.

- Domnule Dumitrescu, nu mă-ntreba, că nu răspund – îngăimând sub batistă –, te-ntreb și dumneata-mi răspunzi: n-ai văzut pe Mitică?... Nu s-a prezentat la baia de seară. Am întrebat pe toți vecinii, e rândul dumitale să-mi răspunzi!

- Cine e Mitică?

- Cum, nu știi? Motanul meu vârgat. De două ceasuri mă frământ, nici nu mânânc, nici nu mă culc până nu-l găsesc. L-o fi momit cineva, l-o fi scărmanat vreun dulău... Unde-o fi intrat, pe unde-o fi umblând?...

- N-am de-a face cu mârtații, de unde vrei să știi? O fi înnoptat la vreo ibovnică... Lasă holteiu-n pace...

*Că holteiu e bărbat,
Umblă toată noaptea-n sat
Și se-ntoarce tot bărbat...*

- Ce holtei, care holtei? Dumitale-ți arde de glumă! Are-acasă șase pisicuțe care-l așteaptă. De le-ai vedea, domnule Dumitrescu!

- S-o fi săturat de „pisicuțe”. Vrea și el o „mâță”...

- Dar, nu concep. Mitic-al meu în brațe streine!... Mor, mor, domnule Dumitrescu, mor dacă nu-l găsesc până mâine... Unde-mi ești, Mitică?... Unde-mi ești, băiatu' mamei?... Nu râde, domn' Dumitrescu, nu te pricepi, n-ai pisici!...

-N-am; dar ce-ai la gură?

- Ce mai contează acum? Mi-am scos o măsea...

-Du-te, madam, la culcare. Noaptea, oamenii dorm și mârțanii miaună pe acoperișuri. De ce vrei să deranjezi ecologia?...

De sub tufa de hortensii, Mitică s-a insinuat felin printre picioarele stăpână-sii... Miauuuu... Miauuuu... și toți trei ne-am dus la culcare...

Luni 27 martie 1989

- O vedeți? Patruzeci și două de pisici are!

- Lasă-te, madam Pâscă! De unde până unde? Cum, tocmai patruzeci și două? Le-ai numărat?

- Era plin apartamentul. Ea mi-a spus că sunt patruzeci și două.

- Și câinii?

- Câinii foiau printre ele. Nu mi-a venit să intru. Am rămas la ușă. Am simțit că mi se suie rânza-n gât... Le-a instalat scări, pe lângă pereți...

- Cum scări, ce fel de scări?

- Scări-scări. Se zbenguiau mârțanii pe dulapuri, pe galerii, se agățau de perdele... Mâțele se-ncăierau, puietul lincăia în farfuriile cu lapte...

- Dar, ce făceai acolo?

- M-a chemat să mă duc cu ea la abator, s-aducem bojogi.

- Bojogi?...

- Să hrănescă herghelia.

- Și te-ai dus?

- Da' ce? Mi-a luat Dumnezeu mințile?...

Profesoara Cuțuluș tocmai făcea halta pe gardul Grădinii, cu cei trei caniși. Îi dorlota, îi scârpina, îi scârmăna, îi sâruta. Le ținea ora de dirigenție. Câinii țopăiau de pe gard pe trotuar, se tăvăleau, mâșăiau, râcăiau, se călăreau, se mușcau, ridicau picioarele... Îmi făcea curte?... Eu cred că din contra, îmi dădea cu sictir, pentru că, ori de câte ori o-ntâlnesc, o-mpung:

- Ce le dai să mănânce?

- Ce mănânc și eu... Ei întâi, și eu, ce rămâne!

- Ți-ai găsit beleaua. Asta-ți lipsea?...

- Da' de unde! Fără ei n-aș putea trăi!...

- Eu trăiesc, numai în Cotroceni, de vreo patruzeci de ani, fără câini, fără pisici...

- Pentru că nu ești om sensibil, nu iubești animalele...

Dacă stau și socotesc, madam Pâscă are dreptate. Cred că ar putea să fie patruzeci și două. Acum câțiva ani, când îmi venise la poartă cu un coș plin – „Ia, domnule Dumitrescu, îi dau ieftin” –, știu că avea douăsprezece. Aplicând progresia geometrică și faptul că păstrează prășilele, în trei ani, numai, putea să

aibă chiar mai multe. Canișii sunt, toți trei, masculi. Altfel, ar fi prăpăd pe **Doctor Brândză**. S-ar lua la-ntrecere cu un Henric al Franței, care plimba pe străzile Parisului nu mai puțin de trei sute de tutuși.

În primăvara asta nici nu i-a tuns. Arată ca trei ghemotoace de zdrențe, peteciți, năpârliți, nespălați. Când se scutură, împrăștie o aură de praf împrejur.

- Dar baie nu le faci?

- Nu, că răcesc. Iernile astea n-am avut apă caldă...

- Au și purici?

- Au, ce, noi n-avem?

- Or fi având și căpușe?

- Îi descăpușez eu...

- Și pe dumneata cine te descăpușează?...

Cum să nu-mi dea cu sictir madam Cuțuluș?...

Duminică 3 iulie 1988

„Ce e o caniculă?”

„E o pedeapsă nemeritată, întrucât noi, victimele, nu suntem vinovați cu nimic, nici față de ecologie, nici față de meteorologie.”

Canicula e un mijloc de a economisi somnul, mâncarea, energia. Nu știu dacă toropeala și lehamitea lungesc ori scurtează viața. Deocamdată, lungesc nopțile și scurtează zilele.

În ce privește etimologia, mi se pare încâlcită. Că Sirius, cea mai strălucitoare stea din constelația Câinelui mare, că Solștițiul de vară, că „zilele nefaste caniculare”... Aș înlocui-o cu imaginea câinelui care umblă pe căldură cu limba scoasă, ba mai și turbează... Cu limba scoasă umblu și eu, de căldură, de nesomn... de multe... Mai rămâne să turbez...

Duminică 10 iulie 1988

Toată noaptea mi-am schimbat pijama. Mă culcam, ațipeam, visam, așa m-am perpelit până la ziua. Noroc că la șapte nu intru în sala de operații, nu înșfac maneta avionului, nu țin prelegeri, nu compun... Dacă-aș compune cu mintea buimacă de nesomn, aș comite o fărădelege. Iar crima ar fi tot atât de abominabilă ca și cum aș asasina un om pe masa de operații...

S-ar crede, poate, că artistul n-are nevoie de luciditate ca să creeze, că starea de transă, de coșmar, de instabilitate i-ar fi mai prielnică. Vorbe goale! Cei care se-avântă în cele mai sensibile zone ale activității omenești au nevoie, mai mult decât toți ceilalți, de luciditate. Inspirația e un elixir divin, pe care omenirea-l gustă prin aleșii ei, dar realizarea inspirației în perfecte capodopere se face numai cu luciditate. Când se zice „zece la sută inspirație și nouăzeci la sută transpirație”, procentul de nouăzeci e luciditate, trezie, conștiință, exigență, muncă, nu transpirație nocturnă pe caniculă sau în stare de ebrietate.

Condamn deci canicula, ca dușman al lucidității!

Marți 10 octombrie 1989

Tânărul însurățel Papandreu¹ și cinci membri ai fostului său guvern au fost trimiși în judecată pentru corupție. Nu degeaba a rămas vorba că „se poftesc ca grecii la pușcărie”...

Corupție... Într-una din serile trecute am văzut la televizor o piesă de Everac:

Tânărul magistrat, care se vrea incoruptibil, rămâne pe poziție. Nici sfatul infractorului în cătușe, nici membrii familiei, nici prietenii, nici superiorii nu-l clintesc. Sacra misiune, sublima datorie îl amețesc. Credința în victorie și pe mine mă entuziasmează. Dar Everac întoarce **happy-end-ul**: tânărul magistrat e asasinat. Traficanții continuă în pace, ministrul oftează oficial lângă coșciug: „**reviescat in pace**”...

Exact ieri dimineață, pe ceața blestemată, la Obor, în coada deasă, cetățeanul cu sacoșa goală a văzut coate înghiontind, picioare cotonogind și o mână neagră, tatuată, meșterind poșeta. A țipat, a chemat miliția.

- Unde i-ai văzut?
- Uite, ici în față... (Liniște, ordine...)
- Cine-a mai văzut?... (Tăcere...)
- Cum arătau?... (Tăcere...)

Ploua des. Când să dea colțul spre casă, o mână neagră, tatuată, hârștil cu lama, i-a spintecat obrazul.

- Un mizilic, boiarule! Dacă te mai bagi, țâc!, ca la aparat, în colorii, zau, în colorii!...

„Păienjenii”...

Text stabilit și note de Ilinca DUMITRESCU

¹ Andreas Papandreu (1919-1996) – om politic grec, prim-ministru (1981-1989, 1993-1996).